

ดร. สุวิทย์ เมษินทรีย์ Dr. Suvit Maesincee

17 มกราคม เวลา 07:54 น. · โลกเปลี่ยน/คนปรับเตรียมคนไทยสู่โลกที่หนึ่งเป็นที่ทราบกันว่า โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกที่ขับเคลื่อนด้วยพลัง “ปัญญามนุษย์” อย่างไรก็ดี ประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศต้องเผชิญกับภาวะประชากรสูงอายุ โชคดีที่ประเทศเหล่านี้

มีคุณภาพของทุนมนุษย์และโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมที่ดีพอรองรับ

ในทางตรงข้าม

ประเทศที่กำลังพัฒนาที่ยากจนกลับเผชิญกับประเด็นปัญหาที่กลับกัน กล่าวคือ มีประชากรวัยหนุ่มสาวจำนวนมาก

แต่ไม่สามารถสร้างทุนมนุษย์เหล่านี้ให้มีคุณภาพที่ดีพอได้

นับเป็นความโชคร้ายของประเทศไทย ที่ต้องเผชิญทั้งการมีประชากรสูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น พร้อมกับ คุณภาพของทุนมนุษย์ที่ถดถอยลง

*เตรียมพร้อมรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ

การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นความท้าทายที่หลีกเลี่ยงได้ยากแต่เราสามารถเตรียมความพร้อมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเตรียมพร้อมด้านสวัสดิการ เช่น

การส่งเสริมการออม บำนาญ การดูแลสุขภาพ การมีงานทำ การ Reskilling, Upskilling และ New Skilling แรงงาน การเตรียมความพร้อมทั้งด้านกำลังคน เช่น

การเพิ่มกำลังแรงงาน การยกระดับผลิตภาพแรงงาน การบริหารจัดการ Stock & Flow แรงงานทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ

ประเทศไทยได้มีการเตรียมรองรับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในระดับหนึ่ง อาทิ การออกพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เปียยังชีพผู้สูงอายุ กองทุนการออมแห่งชาติ

กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี เรายังไม่มีทิศทางที่ชัดเจนพอ ในการเตรียมความพร้อมด้านระบบสวัสดิการ การวางแผนกำลังคนเชิงรุก หรือการฉกฉวยโอกาสจากสังคมผู้สูงอายุ เช่น

ด้านการแพทย์สาธารณสุข ระบบบำนาญ และสวัสดิการทั้งระบบแรงงาน

*จาก 7 ข้อบกพร่อง สู่ 7 หลักคิดที่ไม่ถูกต้อง

ควบคู่ไปกับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประเทศไทยกำลังเผชิญกับคุณภาพของทุนมนุษย์ที่ถดถอยลง ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาที่เรื้อรังและรุนแรง ส่วนหนึ่งมาจาก

“ข้อบกพร่อง” ในระบบการศึกษาจากอดีตจวบจนปัจจุบัน ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 7 ประการ

1. ยึดตัวผู้สอน มากกว่า ยึดตัวผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง
2. เน้นการสอน มากกว่า การเปิดโอกาสให้เรียนรู้
3. เน้นปรุงสำเร็จ มากกว่า เป็นเชื้อให้ไปคิดต่อ
4. เน้นการลอกเลียน มากกว่าความคิดสร้างสรรค์
5. เน้นท่องจำทฤษฎี มากกว่าลงมือปฏิบัติ
6. เน้นพึ่งพาคนอื่น มากกว่า พึ่งพาตนเอง
7. เน้นสร้างความเป็นตน มากกว่า สร้างความเป็นคน

“ข้อบกพร่อง 7 ประการ” นี้ได้หล่อหลอมคนไทยให้มี “หลักคิดที่ไม่ถูกต้อง 7 ประการ” ด้วยกัน

1. เน้นผลประโยชน์พวกพ้อง มากกว่า ผลประโยชน์ส่วนรวม
2. เรียกร้องสิทธิ มากกว่า หน้าที่
3. เน้นความถูกต้อง มากกว่า ความถูกต้อง
4. เน้นชิงสุกก่อนห่าม มากกว่า อดเปรี้ยวไว้กินหวาน
5. เน้นรูปแบบ มากกว่า เนื้อหาสาระ
6. เน้นปริมาณ มากกว่า คุณภาพ
7. เน้นสายสัมพันธ์ มากกว่า ผลงาน

ผลพวงที่เกิดขึ้นคือ คนไทยโดยทั่วไปขาดอุปนิสัยไม่หาความรู้ และความเข้าใจในปัญหาที่มีความซับซ้อน จะรับรู้แต่เรื่องง่ายๆ

และไม่เอาใจจริงเอาใจในสิ่งที่ต้องเอาใจจริงเอาใจ เมื่อมีความรู้ความเข้าใจต่อองค์ความรู้หรือหลักปรัชญา คนไทยส่วนใหญ่กลับมองเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยุ้งยาก ซับซ้อน

และเสียเวลา

ด้วยเหตุนี้คนไทยจำนวนไม่น้อยจึงมีความเอนเอียงที่จะเชื่อ “ข่าวลือ” มากกว่า “ข้อเท็จจริง” ชอบ “วิจารณ์” มากกว่าชอบ “วิเคราะห์” ใ้ “อารมณ์” มากกว่าใช้

“เหตุผล”

พฤติกรรมดังกล่าวไม่สอดคล้องกับพลวัตในโลกศตวรรษที่ 21 ที่ต้องการ “พลเมืองที่ร่วมรับผิดชอบ” (Engaged Citizen) และ “ทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพ” (Productive Talents) เพียงพอในการนำพาตนเองและประเทศไปสู่ความเป็นปกติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

*จาก People for Growth เป็น Growth for People

กระบวนการทัศน์การศึกษาแบบเดิมเน้น “การเตรียมผู้คนที่พร้อมรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ” (People for Growth)

โดยมองคนเพียงแค่ว่าทรัพยากร เป็นเพียงหนึ่งในปัจจัยนำเข้าของการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ

กระบวนการทัศน์ดังกล่าวได้สร้างความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมที่เพิ่มมากขึ้น

จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การศึกษาเสียใหม่เป็น “การสร้างการเติบโตเพื่อเติมเต็มศักยภาพของประชาชน” (Growth for People)

โดยสร้างการเติบโตเพื่อรองรับผู้คนที่หลากหลายมากขึ้น ในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของตน พร้อมๆกับการปลูกจิตสำนึกของความรักท้องถิ่น

หวงแหนแผ่นดินเกิด เห็นประโยชน์ของชาติเหนือประโยชน์ส่วนตัว ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปัน บนรากฐานของความเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

รวมถึงการปลูกฝังจิตใจแห่งความเป็นประชาธิปไตย

กระบวนการทัศน์ Growth for People มุ่งสร้างคนไทยให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับพลวัตโลกศตวรรษที่ 21 นั่นคือ เป็นคนไทยที่

1. “เชื่อมั่นในตัวเอง” (A Confident Person) รู้จักแยกแยะว่า อะไรถูกอะไรผิด รู้จักปรับตัว ล้มแล้วรู้จักลุก มีความคิดความอ่าน และการตัดสินใจที่เป็นอิสระ
2. “สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง” (A Self-Directed Person) มีความใฝ่รู้ มีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้ เพื่อเติมเต็มศักยภาพ และสร้างประโยชน์จากความรู้ที่เกิดขึ้น
3. “ทำประโยชน์ต่อส่วนรวม” (A Public Contributor) ทำงานเป็นทีม มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักประเมินความเสี่ยง

และเรียกหาสิ่งที่ดีที่สุดในกับตนเองและส่วนรวม

4. “เป็นพลเมืองที่ร่วมรับผิดชอบ” (An Engaged Citizen) มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง รู้จักสิทธิและหน้าที่เสรีภาพและความเสมอภาค

มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและต่อประเทศ

*4 X 4 เป้าหมายและกระบวนการเรียนรู้ชุดใหม่

การแปลงกระบวนการทัศน์ “People for Growth” สู่การปฏิบัติ จะเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ชุดใหม่ ประกอบไปด้วย

1. “เรียนรู้อย่างมีความมุ่งมั่นและเป้าหมาย” (Purposeful Learning) เป็นเป้าหมายที่เกิดจากแรงบันดาลใจ ความสนใจ หรือความมุ่งมั่นของแต่ละคน เปิดโอกาสให้แต่ละคนนิยามอนาคต กำหนดเป้าหมายในชีวิตที่ยิ่งใหญ่ ที่ก้าวข้ามการง่วนอยู่กับการทำเพื่อตนเอง ไปสู่ความมุ่งมั่นที่จะทำให้เกิด Better Self, Better Society & Better World
2. “เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์” (Generative Learning) ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการใช้ความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประยุกต์ใช้ มีความยืดหยุ่นทางความคิดและอารมณ์ เปิดมุมมองใหม่ๆ ก้าวข้ามข้อจำกัด ค้นหาแนวทางปลดปล่อยข้อจำกัดแบบเดิมๆ เพื่อให้เกิดการรังสรรค์นวัตกรรม
3. “เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและแบ่งปัน” (Collective Learning) ปลูกฝังให้ผู้คนร่วมกันคิด ร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ มากกว่าการฉายเดี่ยว การเก่งอยู่คนเดียว รวมถึงการปรับเปลี่ยนสิ่งจูงใจ จากการแข่งขันชิงรางวัล เป็นการได้รับรางวัลจากการทำงานร่วมกัน ฝึกให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสภาวะ “สุขที่สุดด้วยกัน”
4. “เรียนรู้ที่เน้นผลสัมฤทธิ์” (Result-based Learning) เป็นการเรียนรู้ที่สามารถวัดผลหรือเห็นผลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม เน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เน้นการให้ทำโครงการ กิจกรรม และมอบหมายภารกิจ มากกว่าการบรรยายหน้าชั้น โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานที่ทุกคนทำงานร่วมกันมากกว่าการทดสอบให้ผ่าน จาก 4 เป้าหมายการเรียนรู้ จะถูกถอดรหัส ออกมาเป็นกระบวนการเรียนรู้ชุดใหม่ ที่จะตอบโจทย์การใช้ชีวิต การเรียนรู้ และการทำงานในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย

1. “สำรวจสืบค้น” (Exploring) ฝึกนิสัยให้ผู้คนรักการสำรวจสืบค้น เปิดโอกาสให้ท่องเที่ยวไปในโลกกว้างทั้งในโลกจริง และโลกเสมือน รู้จักใช้จินตนาการ รังสรรค์ความคิดใหม่ๆ
2. “ทดลองปฏิบัติ” (Experimenting) เพื่อให้เกิดความคิด และค้นหาทางเลือกใหม่ๆ เปิดโอกาสให้แต่ละคนได้ลองถูกลองผิด เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สามารถ “Make any Mistakes”
3. “เสริมสร้างประสบการณ์”

(Experiencing) เป็นเรื่องของการสร้างเสริมประสบการณ์ฝึกให้มีการตัดสินใจด้วยตนเอง คิดเป็นโครงการเพื่อฝึกการผลักดันความคิดให้เกิดผล

เก็บเกี่ยวประสบการณ์และนำบทเรียนและประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่างๆ

4. “แลกเปลี่ยนแบ่งปัน” (Sharing) เป็นการแลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ และข้อมูลข่าวสารกับผู้อื่นด้วยการปลูกฝัง “Free Culture” ที่เน้น Free to Take และ Free to Share รวมถึงการทำงานกับผู้อื่นผ่านกิจกรรมต่างๆในรูปแบบ Creative Collaboration

...ถึงเวลาเตรียมคนไทยเพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 เป็นพลเมืองที่ร่วมรับผิดชอบ เป็นทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพในโมเดลเศรษฐกิจ BCG

ที่ตอบโจทย์ความสมดุล ทั้งถึง และยั่งยืน ในโลกหลังโควิด ได้อย่างแท้จริง

[ม.ล.ชาญโชติ ชมพูนุท](#) เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งครับ คณะผู้ก่อตั้งมูลนิธิศูนย์บูรณาการพัฒนามนุษย์ เข้าใจปัญหาที่กล่าวมา จึงได้จัดตั้งมูลนิธิศูนย์บูรณาการพัฒนามนุษย์ ขึ้นมาตั้งแต่ปี 2555 เพื่อบูรณาการการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างศักยภาพของประเทศไทย คณะกรรมการมูลนิธิใช้เวลา 8 ปี เพื่อศึกษาเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมต่างๆเพื่อหาแนวทางและการดำเนินการ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของมูลนิธิฯ ขณะนี้ทุกอย่างพร้อมแล้วครับ

มูลนิธิจะเปิดตัวภายในเร็วๆนี้เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมของมูลนิธิฯอย่างเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับทุกภาคส่วน

ขอเชิญท่านที่สนใจมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทุนมนุษย์ของประเทศชาติ ติดต่อของรายละเอียดหรือเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ โปรดติดต่อ หม่อมหลวง

ชาญโชติ ชมพูนุท ที่เบอร์ 089-1381950 หรือ ทาง e-mail address : chanchotj@gmail.com